

Висновки. Повномасштабне вторгнення ворога на нашу землю продиктувало конкретні зміни у використанні професійних стандартів журналістики. Стандарти оперативності, повноти інформації, балансу думок та позицій дещо трансформовані під вимоги часу, в інтересах державної цілісності та збереження життя мирного населення. З одного боку, журналісти не можуть вчасно повідомити, куди саме прилетіла ракета, дати повну інформацію, адже це може зашкодити. Журналісти думають про наслідки інформації. З іншого боку, часто аудиторія може бачити шокконтент (фото чи відео) і редакційна політика каже, що це виправдано, адже не можна приховувати жахіття російських вчинків. Однак, журналістам «Суспільно» потрібно пам'ятати про ті стандарти, яких все-таки можна і потрібно дотримуватися навіть у такий важкий час.

Список використаної літератури

1. Адамович Н. Чи змінює війна стандарти журналістики, або Як писати про російські звірства, воєнні злочини й геноцид. URL: <https://zmina.info/articles/ukrayinskij-zhurnalistycki-treba-perestaty-kompleksuvaty/>
2. Буняк В. Суспільний інтерес у медіа в час війни. Лекція Ангеліни Карякіної. URL: <https://detector.media/community/article/204894/2022-11-16-suspilnyu-interes-u-media-v-chas-viyny-lektsiya-angeliny-karyakinoi/>
3. Про журналістські стандарти у час війни. URL: <https://souspilnist.org/blog/news/pro-zhurnalistski-standarti-u-chas-vii/>
4. Редакційні засади інформаційного мовлення публічного акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України». URL: https://corp.suspilne.media/media/documents/protokoli-pravlinnya/redaktsiini_zasady_informatsiinoho_movlennia_PAT_%C2%ABNSTU%C2%BB.pdf
5. Суспільне мовлення. URL: <https://corp.suspilne.media/newsdetails/4809>
6. 2022 рік на цифрових платформах Суспільного Мовлення: головні події. URL: <https://corp.suspilne.media/newsdetails/5739>

*Дмитро Гавловський,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна*

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Сьогодні якість комунікації та інформації стає ключовим елементом у боротьбі з російською агресією в Україні. Використання маніпуляцій та маніпулятивних технологій є одним з найбільш поширених методів збільшення впливу та досягнення мети.

На думку Ю. Ладжинського, маніпуляція – це дії, спрямовані на зміну позиції, думок, переконань, поведінки людини, яка піддається впливу. Маніпуляція є дезорієнтуванням, заснованим на приховуванні інформації, викривленні, перекоханні фактів, замовчуванні та іншій дезінформації. Крім того, маніпуляції можуть ґрунтуватися на використанні емоційного впливу, створенні відчуття невідкладності, погрози, обіцянки, частіше ніж на раціональних аргументах та доказах [1]. Визначення маніпулятивних технологій, запропоноване С. О. Гудзенко, полягає у використанні комунікаційних засобів з метою зміни думок, переконань та поведінки людей без їх відчуття впливу на них. Маніпулятивні технології можуть бути

використані у масовій комунікації, політиці, рекламі та інших сферах. Для досягнення своєї мети маніпулятори можуть використовувати різні методики, такі як психологічний тиск, створення ілюзії підтримки або протиставлення, зміна мовленнєвого стилю, підрив авторитету тощо [2].

У контексті російської агресії в Україні, маніпулятивні технології використовуються з метою підвищення рівня соціальної напруги та створення враження невизначеності та невизначеності ситуації. Серед основних методів маніпуляції, які використовуються під час російської агресії на території України, можна зазначити наступні:

1. Використання пропаганди та дезінформації. Пропаганда зазвичай базується на психологічних методах, таких як переконання, перекручення фактів та емоційний вплив, та використовується з метою маніпулювання масовою свідомістю [3]. Ці методи дозволяють російським окупантам контролювати думки та поведінку українців та впливати на їхні погляди на події, які відбуваються в Україні. Пропаганда використовується для формування позитивного образу Росії як країни, яка має на меті допомогти вирішити певні проблеми в Україні, а не окупувати її територію. Це досягається шляхом використання певних слів та фраз, які створюють відповідний настрій серед населення. Дезінформація полягає в поширенні неправдивих та спотворених інформаційних повідомлень. Це може бути розповсюдження фейкових новин, спотворення фактів та подій, використання підроблених документів та інше. Ці методи покликані створювати хаос та непорозуміння серед населення, роз'єднувати суспільство та зменшувати довіру до української влади. Дезінформація може мати різні форми, включаючи неправдиву інформацію, спотворення фактів, інсинуації, підривну пропаганду тощо. Вона є серйозною проблемою для демократії та свободи слова, оскільки може впливати на вибори, громадську думку та довіру до медіа [4]. Використання пропаганди та дезінформації під час російської агресії в Україні є дуже ефективним методом маніпуляції, оскільки він дозволяє російській владі контролювати інформацію, яка потрапляє до комунікативного простору нашого суспільства. Одним із основних завдань пропагандиста є умисний відбір фактів, аргументів і символів. Для того, щоб максимізувати цей ефект, можна оминати істотні факти чи спотворювати їх, а також відвертати увагу аудиторії від інших джерел інформації [5].

2. Створення образу «ворога». Російська пропаганда ретельно підбирає та поширює інформацію, яка створює негативний імідж України та українців. Наприклад, у ЗМІ часто поширюються фейкові новини, які негативно характеризують українську армію та українських воїнів, а також український уряд і національну політику в цілому. Також з метою створення образу «ворога», російська пропаганда активно використовує національну та релігійну ідентичність. За допомогою російських каналів комунікації часто транслюється думка про те, що українці – це несправжні слов'яни, що мають різні коріння, релігію та мову, тим самим намагаючись підняти власну національну гордість та створити ілюзію «відродження Великої Росії». Надалі, створюючи образ «ворога», російська пропаганда намагається підбурювати пересічних росіян до війни, заявляючи, що вони захищають свій народ від «бандерівців», «фашистів» та «українських націоналістів». Такі заяви надихають місцеве населення до націоналістичного піднесення, але насправді це є далеко від істини, оскільки Україна є мирною державою та жодним чином не загрожує Росії.

3. Використання мовних маніпуляцій та заміна смислу слів. Російські ЗМІ та офіційні особи часто використовують слова та висловлювання, які змінюють смисл подій та порушень міжнародного права. Наприклад, російська пропаганда використовує термін «спеціальна військова операція» для опису війни проти України, тоді як справжня суть конфлікту полягає в російській агресії на території суверенної держави. Такі маніпуляції мовою та зміна смислу слів можуть мати значний вплив на

сприйняття подій громадськістю та створювати сприятливе середовище для ескалації російської агресії в Україні.

4. Застосування технології «розбиття і панування». Здебільшого використовується для зниження спільного опору і підтримки з боку тих, хто потенційно може спротивитися діям маніпулятора. В контексті російської агресії на території України, цей метод застосовується для роз'єднання українського народу та створення внутрішніх конфліктів на тлі релігійних, етнічних та інших протиріч. Один з прикладів застосування цієї технології – це створення підрозділів так званої «Донецької та Луганської народних республік», а сьогодні й вже частини Херсонщини та Запоріжжя, які заявляють про своє бажання стати незалежними територіальними одиницями. Російська пропаганда підтримує ці підрозділи, сприяє їх роз'єднанню з Україною та намагається створити плацдарм для подальших військових дій на території суверенної України. Також, застосування технології «розбиття і панування» може здійснюватися через розпалювання конфліктів між політичними партіями та громадськими об'єднаннями, які прагнуть до змін в країні.

5. Використання емоційного впливу та створення ілюзії підтримки російської політики. Російські ЗМІ та пропагандисти створюють ілюзію того, що більшість українців підтримує російську політику або що український уряд не в змозі забезпечити безпеку своїм громадянам. Це робиться шляхом використання емоційних засобів впливу, таких як зображення страждань населення в зоні конфлікту або звернення до патріотичних почуттів громадян. Також застосовується метод залучення «підрядних» об'єктів в Україні, які намагаються вигідно продати свої послуги та брати участь у російській пропаганді. Це може бути група або окремі люди, які заради власних інтересів і бажання отримати гроші, готові брати участь у провокативних акціях та демонстраціях, які згодом будуть демонструватися у російських етерах.

Використання цих методів дозволяє російському уряду впливати на українське суспільство, викликати негативні емоції, формувати негативне ставлення до української влади та збільшувати підтримку російської політики серед українців. Таким чином, маніпулятивні технології стали неодмінною складовою військової агресії Росії проти України. У зв'язку з цим, запобігання та протидія маніпулятивним технологіям та пропаганді є надзвичайно важливим завданням для України. Важливо вести ефективну протипропагандистську роботу, виявляти та деконструювати маніпулятивні технології, підвищувати медійну грамотність громадян, сприяти розвитку критичного мислення та критичної оцінки інформації.

Список використаної літератури

1. Ладжинський Ю. М. Маніпуляція: поняття та технології. Київ: Інститут соціології НАН України, 2005. С. 28–34.
2. Гудзенко С. О. Маніпулятивні технології у масовій комунікації: теорія і практика. Київ: КНЕУ, 2011. 54 с.
3. Холодковська О. М. Пропаганда та маніпуляції у засобах масової інформації: теорія та практика. Київ: Видавничий центр «Києво-Могилянська академія», 2013. 156 с.
4. Дзюба Т. В. Дезінформація в масовій комунікації: сутність, особливості, проблеми виявлення. Київ: Видавничий дім «Сам», 2011. 216 с.
5. Шведа Ю. Р. Політичні партії: енциклопедичний словник. Львів: Астролябія, 2005. 488 с.